

**ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

**Перлини наукового пошуку
(Збірник наукових статей)**

УДК 378.14:371.132
ББК 74.5

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Інституту проблем виховання
НАПН України (протокол №4 від 31.03.2016 р.)*

Рецензенти:

Комаровська О.А. – завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Гончар Л.В. – завідувач лабораторії виховання в сім'ї та закладах інтернатного типу Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Гуцан Л.А. – завідувач лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Упорядники: Волинець К.І., Ващенко О.М., Кравченко Т.В.

**Перлини наукового пошуку: збірник наукових статей / за заг. ред. Докукіної О.М./
упоряд. К.І. Волинець, О.М. Ващенко, Т.В. Кравченко. – Кн. 4 – Хмельницький:
ХмЦНП, 2016. – 380 с.**

У збірнику наукових статей представлені дослідження проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя як конкурентоспроможного фахівця. Частина публікацій складена у тандемі: досвідчений викладач, який має науковий ступінь, та студент-магістрант, метою яких є розвиток у студентів інтересу до наукового дослідження; поглиблення й розширення теоретичних знань з педагогіки, педагогічної та вікової психології; методик природничо-математичних дисциплін; розвиток дослідницьких, діагностичних, інтелектуальних умінь.

Низька публікацій виконана магістрантами та науковцями, що є результатом самостійного наукового дослідження з актуальних проблем сучасної педагогічної науки та практики.

Збірник наукових статей призначений для науковців, аспірантів, студентів, викладачів, які цікавляться питанням сутності та специфіки професійної підготовки майбутнього вчителя як конкурентоздатного фахівця в галузі освіти.

УДК 378.14:371.132
ББК 74.5

Волинець К.І., 2016
Ващенко О.М., 2016
Кравченко Т.В., 2016
ХмЦНП, 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. СПІЛЬНА ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВЦІВ І МАГІСТРІВ	
Ващенко О.М., Антонян Л.М. Формування в учнів 3-х класів навичок здорового способу життя у позаурочній діяльності	6
Ващенко О.М., Сударева А.І. Роль і місце фізичного виховання у формуванні навичок здорового способу життя молодших школярів	16
Ващенко О.М., Хижняк А.О. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності: теоретичний аспект	25
Вишнівська Н.В., Пилипчук Н.М., Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання на уроках «Я у світі»	32
Волинець К.І., Погоріла Д.О. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики	41
Волинець К.І., Рижук Т.М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до формування пізнавального інтересу учнів на уроках математики	51
Канішевська Л.В., Ващенко С.В. Діагностика готовності майбутніх учителів початкової школи до формування гуманних відносин молодших школярів	62
Кравченко Т. В., Бородавко М. О. Формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності: теоретичний аспект	69
Кравченко Т.В., Замишляк І.В. Сутність готовності майбутнього вчителя до екологічного виховання у професійній діяльності	78
Кравченко Т.В., Козирєва Д.Л. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як наукова проблема	86
Кравченко Т. В., Кривошей Т.В. Формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до набуття професійно значущих якостей: теоретичний аспект	94
Кравченко Т.В., Руденко М.С. Теоретичні засади формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності	102
Кравченко Т.В., Сараєва Т.О. Формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до розвитку мислення учнів на уроках природознавства	113
Набільська О. В., Симоненко К. О. Використання інтерактивного навчання у початковій школі на уроках природознавства	121
Романенко Л.В., Бойко О.Г. Актуальність проблеми підготовки студентів до формування поняттєвого мислення молодших школярів	132
Романенко Л.В., Опанасенко О.В. Аналіз практики підготовки студентів до розвитку творчих здібностей молодшого школяра	139

Стаднік Н.В., Барабаш Н.В. Структурні компоненти готовності майбутніх учителів початкової школи до організації дослідницької роботи молодших школярів у природі	147
Стаднік Н.В., Бурка К.К. Теоретичні підходи до визначення готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями	154
Стаднік Н.В., Мажуровська К.Є. Складові готовності майбутніх учителів до громадянського виховання молодших школярів	160
РОЗДІЛ ІІ. НАУКОВІ ДОРОБКИ МАГІСТРІВ	
Антонян Л.М. Особливості організації позаурочної діяльності у початковій школі	166
Барабаш Н.В. Сутність поняття «дослідницька робота молодших школярів у природі»	176
Бородавко М.О. Основні підходи до розкриття сутності поняття «педагогічна технологія»	182
Бурка К.К. Структура готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями	191
Ващенко С.В. Аналіз стану готовності майбутніх учителів початкової школи до формування гуманних відносин молодших школярів	197
Замишляк І.В. Організація екологічного виховання молодших школярів на уроках природознавства засобами проєктної діяльності	204
Козирева Д.Л. Розвиток логічного мислення молодших школярів на уроках математики: актуалізація проблеми	212
Кривошея Т.В. Формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до набуття професійно значущих якостей	220
Літвін В.О. Роль і місце наочності на уроках математики в початковій школі	229
Мажуровська К.Є. Особливості підготовки майбутніх учителів до громадянського виховання молодших школярів	238
Пилиничук Н.М. Сучасні підходи до використання інформаційних технологій на уроках «я у світі»	247
Погоріла Д.О. Використання дидактичних ігор на уроках математики в початковій школі	253
Рижук Т.М. Дидактична гра як засіб формування пізнавального інтересу молодших школярів на уроках математики	264
Руденко М.С. Основні підходи до організації дослідницької діяльності молодших школярів	271
Сарасва Т.О. Авторська технологія «Creative case» як засіб формування готовності майбутнього вчителя до розвитку мислення учнів	280
Сударева А.І. Фізичне виховання як чинник здорового способу життя молодшого школяра	289

Хижняк А.О. Сутність поняття «фізкультурно-оздоровча діяльність початкової школи»	296
РОЗДІЛ III. НАУКОВІ ДОРОБКИ НАУКОВЦІВ ТА ВЧИТЕЛІВ-ПРАКТИКІВ	
Вишнівська Н.В. Теоретична складова підготовки педагогів шкіл-інтернатів до виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку	303
Гордієнко Н.П. Аналіз шляхів реалізації науково-методичної проблеми навчального закладу	311
Кошман П. Я. Підготовка майбутнього вчителя до використання дидактичних засобів на уроках трудового навчання в початковій школі	318
Крутенко О.В. Шляхи формування патріотичних почуттів школярів (у контексті творчої спадщини О. Захаренка)	326
Нестеренко А.В., Макієнко Н. М. Засоби підготовки майбутніх учителів до педагогічної культури спілкування з батьками учнів	334
Олійник І.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва	340
Романенко Л.В., Романенко К.А. Моделювання здоров'язбережувального середовища навчального закладу	346
Соломенцева Л.М. Техніки ефективного засвоєння інформації	355
Стасєва М.А. Окремі аспекти історичного розвитку неформального професійного навчання в Україні	360
Стецюк С.А. Активна пошукова робота – найдієвіший шлях до вивчення історії рідного краю	374

школярами, ми орієнтувалися на те, що низький рівень відповідав елементарному ступеню професіоналізму, середній рівень – базовому і конструктивно-системному ступеням професіоналізму, а високий – трансформаційному та творчому (авторському) ступеням професіоналізму.

Висновки. Формування системи теоретичної і практичної готовності майбутнього учителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій на сьогодні проблемою, яка визначає успішність фахівців у майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В.Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
2. Жалдак М.І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі [Електронний ресурс] / М.І. Жалдак // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – №18. – Режим доступу до журналу: <http://www.il.npu.edu.ua/index>.
3. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [Електронний ресурс]/ НАУ-Online Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 2007.- №12.- ст.102.- Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1131.142.0>
4. Маркова Є.С. Інформаційні технології навчання. Навчально-методичний посібник / Є.С. Маркова – Запоріжжя, «Просвіта», 2012. – 118 с.
5. Снігур О.М. Формування вмінь використовувати засоби інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності вчителя початкової школи: дис. ... канд. пед. наук ; 13.00.09 / Снігур Олена Миколаїв-на. – К., 2007. – 229 с.
6. Шиман О.І. Використання сучасних інформаційних технологій. Навчально-методичний посібник [2-ге вид., допов. і переробл.] / О.І. Шиман. – Запоріжжя, «Просвіта», 2012. – 238 с.

Волинець К. І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри початкової освіти та
методик природничо-математичних дисциплін

Погоріла Д. О.
магістрант спеціальності «Початкова освіта»
Педагогічного інституту

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Анотація. У статті розглядається проблема підготовки майбутніх вчителів початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики, розкривається сутність та окреслюються педагогічні умови підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців початкової школи в означуваному аспекті

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики, дидактична гра, урок математики.

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства відбуваються істотні зміни в галузі освіти. Прийнято новий Державний стандарт початкової загальної освіти, який ґрунтується на засадах особистісно орієнтованого і компетентісного підходах. Зміст освіти відповідно до Державних стандартів мотивує дітей на досягнення індивідуального результату. Реформа початкової школи націлює на використання всіх можливостей, усіх ресурсів для підвищення ефективності навчально-виховного процесу.

Широкі можливості для розвитку розумових здібностей молодших школярів, їх пам'яті, логічного і критичного мислення, інтуїції, уваги, характеру, емоційно-вольової сфери надає використання дидактичних ігор на уроках математики. Ігрова діяльність є найприроднішою і найпривабливішою діяльністю молодших школярів на відміну від інших форм роботи з учнями початкової школи, створює необхідні передумови для

ефективної організації навчального процесу з предметів шкільного циклу, в тому числі й математики. Вона допомагає досягти високої якості знань учнів, сформувати навички самостійної розумової праці, розвинути творчі здібності, і, як наслідок, сформувати творчу особистість.

Ефективність використання дидактичних ігор у навчальному процесі початкової школи значною мірою залежить від підготовки до цієї діяльності вчителя. Разом з тим, сучасна шкільна практика свідчить про наявність суперечності між можливостями, які надає запровадження дидактичних ігор у навчально-виховний процес початкової школи та недостатньою підготовкою майбутніх учителів до їх використання на уроках математики.

Саме тому одним із важливих напрямів в професійній освіті має стати підготовка висококваліфікованих педагогічних кадрів, налаштованих на творчу працю та професійний розвиток, здатних кваліфіковано вирішувати освітні завдання, професійно впливати на всі сторони розвитку особистості: почуття, свідомість, волю, поведінку.

Аналіз досліджень та публікацій Аналіз літературних джерел, практичної діяльності освітян свідчить, що проблема використання дидактичних ігор як засобу розвитку творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку є досить вивченою, вона має тривалу історію, прямо чи опосередковано знайшла відображення у науковій спадщині видатних педагогів, які працювали в різних соціально історичних умовах - К. Ушинського, А. Макаренка, Ф. Фребеля, М. Монтессорі, О. Декролі, В. Сухомлинського, С. Русової, П. Блонського, В. Сороки-Росинського, Я. Чепіги та ін.

До проблеми використання дидактичних ігор зверталися провідні фахівці ХХ століття О.Савченко, Н. Бібік, П. Підкасистий, А. Арутюнов, Б. Нікітін, Н. Кудикіна, Л. Артемова, Є. Мінський, Н. Талізїна, зміст їх наукових доробок може слугувати вагомим підґрунтям для удосконалення професійної підготовки вчителів початкової школи.

У наукових доробках М. Богдановича, К. Волинець, Г. Лищенко, О. Митника, Л. Кочиної та ін. розкриваються різні аспекти використання дидактичних ігор на уроках математики, значна увага приділяється підготовці майбутніх вчителів початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики, оволодіння студентами ефективними формами і методами особистісного розвитку учнів, розвитку їх пізнавальних інтересів, логічного мислення, творчих здібностей тощо.

Отже, підготовка майбутнього вчителя до використання дидактичних ігор на уроках математики в початковій школі в сучасних умовах залишається актуальною, вона має свою специфіку, пов'язану з новими вимогами до навчання і виховання, особистісного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Крім того для педагога гра завжди залишається таким інструментом виховання, що дає змогу повніше враховувати вікові особливості дітей і підлітків, розвивати ініціативу, створювати атмосферу розкутості, самостійності, творчості та забезпечувати умови для саморозвитку, а тому потребує подальшого вивчення й удосконалення.

Мета статті: спираючись на аналіз наукових джерел, розкрити особливості та умови підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики.

Виклад основного матеріалу. Актуальність окресленої теми, що охоплює специфіку підготовки майбутнього вчителя до використання дидактичних ігор на уроках математики, зумовлена потребами сучасної початкової школи у високопрофесійних і компетентних фахівцях в галузі початкової освіти. Одним із ефективних шляхів підготовки вчителя, який би виявляв спроможність до творчого розв'язання завдань освіти, реалізацію ефективних засобів у навчанні учнів є підготовка вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики.

Видатний педагог В. Сухомлинський писав: «Виряджаючи дитину до школи, кожна мати вірить у те, що справжній учитель побачить у її дитині щось таке, чого не помічає вона, і розвиватиме помічені здібності. Досвід

свідчить, що маленький учень добре вчиться лише тоді, коли він переживає успіх, хоча б невеликий. Тому слід з перших днів зустрічі з дітьми виявити їхні можливості й дати відчути радість успіху». Але кожна дитина має свій індивідуальний розвиток - це розвиток діяльності, тому для того, щоб виявити його характерні особливості, вчителям дуже часто доводиться шукати до кожного учня індивідуальний підхід. Найкраще це робити за допомогою дидактичної гри, бо як відомо, у молодшого школяра добре розвинена ігрова діяльність [9, с. 153].

В Українському педагогічному словнику зазначається, що гра - це вид такої кресативної діяльності людини, у процесі якої в уявній формі відтворюються способи дій з предметами, стосунки між людьми. Поняття гри є родовим по відношенню до термінологічного словосполучення «ігрова діяльність». Ігрова діяльність є складним системним утворенням, структура якого охоплює мотиваційно-цільовий, змістовий, процесуально-операційний, контрольно-оцінний та результативний компоненти [3, с.139].

Багатофункціональність ігрової діяльності (найбільш значущі її функції: формування базових засад особистості (формування самосвідомості, розвиток довільної поведінки, статево-рольова ідентифікація, національно-культурне самоусвідомлення, розвиток творчого ставлення до дійсності, набуття досвіду соціальної взаємодії, формування комунікативних умінь, розвиток емпатії тощо); збагачення емоційно-почуттєвої сфери; адаптаційна; мотиваційна; розвивальна; виховна, дидактична; коригуюча; здоров'язбережувальна; компенсаторна та ін.) відкриває широкі можливості перед вчителем початкової школи у здійсненні ефективної різнобічної професійної діяльності [10, с.139].

Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики є важливим структурним елементом професійної підготовки студентів, яка буде ефективною лише за умови включення її до системи навчання в педагогічному ВНЗ. Аналіз наукових джерел, перспективного педагогічного досвіду практиків дає

можливість стверджувати, що підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики розглядається в єдності декількох понять, зокрема:

- у педагогічному словнику термін «професійна підготовка» тлумачиться як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей особистості, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної праці за обраною професією [7, с. 262].

- «професійна (спеціальна) освіта» - сукупність знань, практичних умінь і навичок, необхідних для виконання роботи в певній галузі трудової діяльності (М. Фіцула, С. Гончаренко) [3, 321];

- «професійна підготовка» - формування системи професійних знань, умінь і навичок, а також професійно важливих і соціально значимих якостей особистості, придбання досвіду вирішення типових професійних задач, формування професійної спрямованості особистості (Т. Десятів) [4, 4-7];

- «професійна підготовка вчителя» - цілісний процес засвоєння й закріплення загальнопедагогічних та соціальних знань, умінь і навичок (О. Абдуліна, Н. Кузьміна, Н. Тализіна) [8, 110-121].

Дослідження авторських трактувань означеного поняття дозволяє виділити основні позиції, що визначають сутність професійно-педагогічної підготовки: професійна підготовка – це система змістових і організаційних заходів; професійно-педагогічна підготовка не може бути обмежена лише формуванням знань, умінь, навичок, а має бути зорієнтована на особистісний розвиток студента; мета і кінцевий результат професійно-педагогічної підготовки є формування готовності студентів до виконання майбутньої професійної діяльності.

У відповідності з цим професійну підготовку ми розуміємо як систему організаційних і педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості знань, навичок, умінь і професійної готовності до такої діяльності або як процес набування професійних знань і формування професійних умінь в умовах розвитку і саморозвитку особистості [1].

Шляхи підвищення якості професійної підготовки вчителів передбачають піднесення не тільки теоретичного рівня їх знань про зміст і структуру початкового курсу математики, сучасні форми і методи навчання, а й вироблення здатностей їх реалізовувати у майбутній професійній діяльності, розвитку ігрової компетентності.

З педагогічних позицій готовність майбутнього вчителя до професійної діяльності визначається вченими як інтегративне особистісне утворення, що є умовою та регулятором успішної професійної діяльності (Н. Гавриш); важливий показник становлення випускника педагогічного вузу (Л. Кондрашова), що забезпечує високий рівень педагогічної діяльності й охоплює професійно-педагогічні погляди і переконання, професійну спрямованість психічних процесів, професійні знання, уміння долати труднощі, оцінювати наслідки своєї праці, професійно самоудосконалюватися (Г. Троцько); як сукупність професійно обумовлених вимог до вчителя, що поєднують в собі, з одного боку, психологічну, психофізіологічну й фізичну готовність, а з іншого – науково-теоретичну й практичну компетентність як основу професіоналізму (В. Сластьонін) [6].

За визначенням К. Дурай-Новакової, готовність до професійної діяльності - це здатність учителя у потрібний момент активізувати всі свої потенційні можливості і, спираючись на набуті знання, досвід, приймати самостійні рішення у конкретній ситуації відповідно до кінцевої мети діяльності [5].

Проаналізувавши підходи авторів до структури готовності вчителя до професійної діяльності, були визначені наступні компоненти готовності майбутнього вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики: *когнітивний, операційно-діяльнісний, емоційно-ціннісний, мотиваційний компоненти*, що обумовлені усвідомленням учителя значимості проблеми, систематичності роботи щодо розширення та поглиблення знань про сутність дидактичних ігор та їх застосування в навчально-виховному процесі початкової школи; володінням відповідними

видами діяльності, навичками та уміннями практичного використання отриманих знань, мотивів; емоційною зацікавленістю у позитивному результаті роботи. Кожний компонент готовності містить загальні для професійно-педагогічної готовності якості і специфічні якості, характерні для організації діяльності учнів на уроці математики.

Розглянемо зміст кожного із компонентів.

Когнітивний компонент уособлює сукупність знань про гру, її роль у життєдіяльності молодшого школяра, про загальні та специфічні риси ігрової діяльності, способи її організації у навчальному процесі загалом та на уроках математики. Важливою складовою змістового компоненту також є предметні знання і знання методики викладання дисципліни.

Операційно-діяльнісний компонент охоплює необхідні вміння і навички (діагностичні, прогностичні, комунікативні, рефлексивні, проєктивні тощо), а також володіння алгоритмом організації різних ігор на уроках математики у початковій школі.

Емоційно-ціннісний компонент готовності ігрової компетентності пов'язаний з прийняттям гри у навчанні молодших школярів як особистісної та професійної цінності. Охоплює сукупність важливих індивідуально-особистісних якостей особистості; здатність особистості давати адекватну оцінку власним діям та рішенням з питань майбутньої професійно-педагогічної діяльності; вміння інтерпретувати авторські думки і позиції; вмотивованість до подальшого саморозвитку та самовдосконалення власної особистості.

Мотиваційний компонент відображає систему потреб, мотивів і цілей організації діяльності молодших школярів з використанням дидактичних ігор, професійну спрямованість особистості вчителя на організацію діяльності молодших школярів з використанням дидактичних ігор.

Ефективність підготовки студентів до використання дидактичних ігор на уроках математики не можлива без усвідомлення майбутніми учителями

важливості даної проблеми. Розвинути таке ставлення можна шляхом розвитку відповідних потреб, мотивів і інтересів особистості.

Виходячи з цього, як елементи мотиваційного компоненту готовності майбутнього вчителя до використання дидактичних ігор на уроках математики, можна виділити сформовані: потреби і професійний інтерес, що виражають потяги до професійної діяльності, організації діяльності учнів; мотиви особистісного розвитку учня; бажання розвивати математичні здібності учнів в процесі навчання засобом дидактичної гри.

Нами умовно було виділено три рівні ігрової компетентності: низький, середній, високий [11].

Низький рівень розвитку ігрової компетентності майбутнього вчителя передбачає: студент використовує дидактичні ігри за готовим зразком, за заданим алгоритмом; відтворює найбільш прості і знайомі варіанти (ігрові фрагменти, ситуації та ін); не адаптує їх; застосовує без урахування індивідуальних і вікових психологічних особливостей школярів.

Середній рівень розвитку ігрової компетентності. Когнітивний компонент ігрової компетентності знаходиться на рівні знання і розуміння. Більшість умінь характеризуються на достатньому рівні, одні з них сформовані на високому рівні (наприклад, діагностична чи комунікативна), інші на низькому (частіше, такі як, прогностична та проєктувальна). У період педагогічних практик студенти часто за власною ініціативою застосовують дидактичні ігри, проте далеко не завжди адаптують їх, враховуючи індивідуальні та вікові психологічні особливості школярів.

Високий рівень розвитку ігрової компетентності характеризується спійким проявом основних професійно-значущих якостей. Студенти використовують різноманітні дидактичні ігри в зв'язку з професійною та навчально-професійною діяльністю, не тільки обґрунтовано адаптуючи їх до особливостей школярів, але і проєктуючи власні авторські варіанти навчальних ігор. Студентами застосовуються ігри, вони можуть самостійно обґрунтувати доцільність їх застосування, попередити ризики, здатні узагальнити психологічну, педагогічну та методичну інформацію, створюючи цілісний конструкт, готові обґрунтувати індивідуальні переваги, роз'яснити своє ставлення до різних технологій. Студенти творчо і комплексно

використовують різні навчальні ігри, при цьому алгоритм їх використання обґрунтований і раціональний. Під час педагогічної практики студенти розглядають школярів як рівноправних суб'єктів ігрової діяльності, стимулюючи їх самостійність, активність, ініціативу, критичне мислення, креативність, коректуючи сценарій, зміст, правила, процедуру ігрової діяльності.

Грунтовний аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання дидактичних ігор на уроках математики дозволив виділити такі педагогічні умови:

- удосконалення змісту робочої програми з навчальної дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика»» шляхом доповнення змістових модулів теоретичними відомостями про сутність та засоби використання дидактичних ігор на уроках математики в початковій школі;
- забезпечення оволодіння майбутнім вчителем початкової школи практичними вміннями використання дидактичних ігор на уроках математики під час навчального процесу та педагогічної практики;
- організація самостійної роботи студентів на виконання творчих методичних завдань щодо розроблення та використання дидактичних ігор на уроках математики.

Досліджуючи готовність майбутнього вчителя початкової школи до розвитку творчих здібностей учнів на уроках математики ми поєднуємо етапи такої готовності з відповідними курсами навчання студентів з курсом «Методика навчання освітньої галузі «Математика», в основі якого лежить ідея інтеграції математичних, педагогічних, психологічних і методичних знань. Тому на лекційних, семінарських, практичних та лабораторних заняттях, під час педагогічної практики студенти виконують творчі методичні завдання.

Підготовка студентів до розвитку творчих здібностей учнів початкової школи передбачає на заняттях активну дослідницьку позицію з метою критичного аналізу, осмислення й оцінки ефективності вивчення всіх фахових дисциплін, професійної діяльності під час педагогічної практики;

формування у майбутніх вчителів ставлення до себе як до діяча, яке виявляється в умінні змінювати (модернізувати) процес навчання й виховання учнів початкової школи, зважувати та оцінювати наслідки.

Особливого значення набуває активне залучення молоді до наукової діяльності, тобто створення студентами індивідуальних проектів, засвоєння змісту програм відповідних дисциплін, набуття навичок у застосуванні інновацій на практиці, участь у науково-практичних та науково-методичних конференціях, семінарах, олімпіадах, створення власних інноваційних педагогічних технологій, виконання курсових, дипломних робіт тощо.

Висновок. Таким чином, формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до розвитку творчих здібностей учнів на уроках математики – це організований і цілеспрямований процес, який передбачає зміну фундаментальної, загальнонаукової і фахової підготовки майбутніх вчителів, особливий відбір змісту, форм, методів і засобів професійного навчання, а також створення особливих психолого-педагогічних умов, які б впливали на особистісно-професійний розвиток кожного студента та викладача.

Список використаних джерел:

1. Волинець К.І. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках математики/ К.І. Волинець, Н.І. Гулько // Перлини наукового пошуку: збірник наукових статей / за заг. ред. Докукіної О.М. / упоряд. К.І. Волинець, О.М. Ващенко, Т.В. Кравченко. – Хмельницький: ХмЦНП, 2014. – С. 30-36.
2. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии / Л. С. Выготский. - СПб: Союз, 1997. - 224 с.
3. Гончаренко С.У. «Український педагогічний словник» / С. У. Гончаренко. - Київ: «Либідь», 1997. – С. 73 – 89.
4. Десятов Т. М. Позитивна динаміка в якійній підготовці кваліфікованих робітників / Т. М. Десятов // Проф.-техн. освіта . - 2008. - № 1. - С. 4-7. - укр.
5. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дис. на здобуття наук.

- ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования» / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
6. Митник О.Я. Підготовка майбутнього вчителя до формування культури мислення молодшого школяра: теорія і практика. Монографія/ О.Я. Митник. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. -368с.
7. Краткий педагогический словарь: учеб. справ. пособ. / [сост. Г. А. Андреева, Г. С. Вяликова, И. А. Тюлькова]. – М. : Педагогика, 2005. – 181 с.
8. Кузьмина Н.В. Методы системного педагогического исследования/ Н. В. Кузьмина -Л.: Изд-во ЛГУ, 1980. - 172с.
9. Сухомлинский В. А. Об умственном воспитании / В. А. Сухомлинский. - К.: Рад. школа, 1983. - 224 с.
10. Югфельд И. О. Подготовка будущих учителей к использованию игровых технологий в процессе изучения психолого-педагогических дисциплин [Текст]: Дис. канд. пед.наук / И. О. Югфельд. – Тула, 2012. – 225 с.

Волинець К. І.,
кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри початкової освіти та
методик природничо-математичних дисциплін
Рижук Т. М.,
магістрант спеціальності «Початкова освіта»
Педагогічного інституту

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Анотація. В статті розкрито сутність підготовки майбутнього вчителя початкової школи до формування пізнавального інтересу учнів на уроках математики. Обґрунтовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів до формування пізнавального інтересу учнів на уроках математики.

Ключові слова: готовність до професійної діяльності, компоненти готовності, показники, рівні сформованості, пізнавальний інтерес, урок математики.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розбудови держави,

пошуку, творчості, які їм неодмінно знадобляться у майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Білецька Г.А. Роль краєзнавчої освіти у професійній підготовці майбутніх екологів / Г.А. Білецька // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – № 4.
2. Дубняк, К. Що таке краєзнавство / Кость Дубняк // Історія української географії. – 2005. – Вип. 12. – С. 44–47
3. Кушнір Л. Особливості проведення краєзнавчої роботи в школі / Л. Кушнір, Л. Гомля // Витоки педагогічної майстерності. – Випуск 10. – 2012. – С. 166-169
4. Рудницька Н.Ю. Використання вчителями краєзнавчого матеріалу в навчально-виховному процесі: історико-педагогічний аспект / Н.Ю. Рудницька/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до дж.:<http://studentam.net.ua/content/view/7801/97/>
5. Тронько П.Т. Краєзнавство як складова навчально-виховного процесу / П.Т. Тронько // Краєзнавство–2011.–№ 3 – С. 5-9

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 24,75. Зам. № 295

Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Предславинська, 28

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.
email: komprint@ukr.net